

Leto XXV.

TRGOVSKI LIST

Številka 76.

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/4 leta 35 lir, za 1/2 leta 17,50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenška izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLUJNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE v Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 25. septembra 1942-XX

Cena posamezni številki 0'60

Odprava omejitev za vino

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal smatrajoč za potrebno, da se tudi za Ljubljansko pokrajino odpravijo vse omejitve za vino, naslednje naredbo:

Cl. 1. — Določbe naredbe z dne 22. maja 1942-XX št. 96 s predpisi o ureditvi preskrbe z vinom se odpravljajo.

Zbiranje, prevažanje in trgovanje z vinom je prosto vsakršne omejitve (zapore) in smejo te posle izvrševati podjetja, zasebniki in ustanove, ki so jih doslej upravičeno opravljali.

Cl. 2. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana 21. sept. 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Vpisovanje v Trg. strokovno nadaljevalno šolo

Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine naznanja, da bo vpisovanje v Trgovsko strokovno nadaljevalno šolo Združenja trgovcev v Ljubljani za vse tri razrede v dneh 22. do 25. septembra vsakokrat od 9. do 11. in od 14. do 17. ure v pisarni Združenja trgovcev, Trgovski dom. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo predložiti pri vpisu zadnje šolske izpisevala, učno pogodbo in zdravniški izvid. V šolo se sprejemajo samo učenci, ki so dovršili najmanj tri razrede srednje ali meščanske šole. Učenci z manjšo predizobrazbo bodo sprejeti le v primeru zadostnega prostora. Učenci z dovršeno nižjo srednjo ali meščansko šolo imajo prednost in bodo pogojno sprejeti v drugi razred. Poznejši vpis učenca se more izvršiti le v izjemnih in opravičenih primerih, a to le do 30. septembra t. l. Vsak učenec(ka) plača pri vpisu Lir 240 letne šolnine, novinci pa poleg tega še Lir 60.— vpisnine in učenci III. razredov pa Lir 60.— oprostnine.

Redni pouk se prične v ponedeljek dne 5. oktobra ob 14. uri. Druge podrobnosti bodo razvidne na šolski deski.

Nova industrijska podjetja v Turčiji

Ker so vedno večje ovire uvoza, ustanavlja Turčija nove industrijske obrate za uporabo in predelovanje domačih surovin. Tako je projektirana velika tovarna celuloze in papirja in so nedavno poslali v Nemčijo skupino delavcev, da se izvežba v tej stroki. Se letos bo začela obratovati tudi nova tovarna za klor in sodo, v Carigradu pa urejujejo novo tekstilno tovarno, ki bo predvsem predelovala cunje in tekstilne odpadke. Stroji za to tovarno so že nabavljeni. Blizu Carigrada bo ustanovljena tudi tovarna kleja, železarne v Karabuku pa ustanovljajo svojo tovarno za šamotno malto in opeko. Za prihodnje leto je v načrtu ustanovitev strojarne za usnje v Carigradu, v Karabuku pa ustanovitev tovarne za žvepleno kislino in superfosfat. Ko bodo izvedeni ti načrti, se bo turška industrijska proizvodnja znatno dvignila, iz evropskih dežel pa bodo novi obrati dobivali poleg strojev tudi potrebne polizdelke.

Gospodarski pomen Bližnjega Vzhoda

V svetovnem gospodarstvu ima celinska Evropa najvažnejšo vlogo. L. 1937. je prišlo od svetovne proizvodnje surovin in nepredelanih živil na Evropo okrog 45,5%, pri sami svetovni proizvodnji živil pa je znašal evropski delež 47%. Evropa je bila tudi največji uvoznik, ker je prevzemala skoraj polovico vsega blaga na svetovnem tržišču, imela pa je tudi važno vlogo pri izvozu, ker sta bili skoraj dve tretjini svetovnega izvoza gotovih izdelkov evropskega izvora. Pri vsem tem pa samopreskrba za celinsko Evropo ni več problem. Za temelj industrijske proizvodnje ima Evropa dovolj železa, premoga in lesa, agrarna proizvodnja se dviga od leta do leta in kjer koli so potrebne izmenjave surovin in izdelkov, je Evropa v manjši meri odvisna od drugih kontinentov, kakor pa so oni odvisni od nje.

V novem gospodarstvu po vojni bo vloga celinske Evrope še važnejša, do pravega razvoja in pomena pa pride tudi gospodarstvo sosedov, ki so bili doslej v svojo škodo pod celinski Evropi nasprotnimi vplivi. To velja predvsem za Bližnji vzhod, čigar dežele že težko čakajo na uveljavitev svojega gospodarskega pomena, ki ga »Pester Lloyd« opisuje takole:

Egipt ima nad 2,3 milijona ha obdelane zemlje. Glavni letni pridelki v milijonih stotov so naslednji: pšenica 13—14, koruza 15—17, ječmen 2—2,5, riž 6—7, fižol 2,5—3,2, leča 0,5—0,7, čebula 2—2,3, sladkorni trst 16—20, bombaž 4—4,5. Po vrednosti je med temi pridelki na prvem mestu bombaž, ki ima po kakovosti svetovno prvenstvo. Pred vojno je bil povprečni letni izvoz bombaža 7—8 milijonov kantarjev (1 kantar = 45 kg). Izvažali pa so tudi seme (letno 3—3,2 milijona ardebov, 1 ardeb = 198 litrov), iz katerega se pridobiva dobro jedilno in industrijsko olje. Samega olja so izvažali letno po 35.000 do 40.000 stotov, pri domači proizvodnji olja pa so bile pridobljene tudi velike količine oljnih tropin za krmo, ki so jih tudi izvažali po 1,5 milijona stotov na leto. Povprečni letni izvoz bombažnega prediva je bil 8000 do 12.000 stotov.

Tudi od pridelka živil je ob dobrih letinah precej ostalo za izvoz: čebule 1,2 milijona, riža 1 milijon, paradižnikov 30.000—35.000, oranž okrog 30.000 stotov, surovega masla 30.000 do 35.000 kg, ovčjega sira do 40.000 kg itd.

Važni surovini za tekstilno industrijo sta tudi lan in ovčja volna. Egiptski lan tekmuje z najboljšimi vrstami alžirskega in belgijskega lanu. Leta 1938. je bil pridelek 32.000 stotov. Povprečni letni izvoz ovčje volne je bil 1,2 milijona stotov. V novejšem času se v Egiptu tudi svilarstvo dobro razvija.

Tudi rudninskih surovin Egiptu ne manjka. Ob Rdečem morju so fosfati (izvoz 400.000 do 500.000 stotov) in zemeljsko olje, ki se predeluje v domačih rafinerijah. V zadnjih desetih letih je industrijalizacija precej napredovala. To velja predvsem za predelovalnice bombaža ter za kmetijsko industrijo: mline, oljarne, konzervne

tovarne, pivovarne itd., pogoje za uspeh pa imajo še druge industrijske panoge.

V splošnem se lahko reče, da je prvi pogoj uspešnega gospodarstva v Egiptu dobro urejena zunanja trgovina. Poleg prej označenih presežkov kmetijskih pridelkov in surovin ima Egipt v zimski dobi za izvoz na razpolago velike količine sočivja, uvažati pa mora predvsem premog, umetna gnojila in kemične proizvode, kar je v prvi vrsti na razpolago v celinski Evropi, ki bi bila tudi najboljši odjemalec egiptskih presežkov.

Palestina (23.000 km², nad 1 milijon prebivalcev) je še v razvoju. Kmetijska proizvodnja še ne zadostuje domači potrošnji, za izvoz pa že prihajata v poštev sadje in olivno olje. Industrija se šele razvija; na prvem mestu je kemična industrija, ki predeluje domače surovine: pepeliko, brom in jod iz Mrtvega morja, apnenec iz Galileje ter žveplo in sol iz doline Jordana.

Transjordanija (150.000 kv. km, okrog 400.000 prebivalcev) ima obdelano samo eno tretjino svoje površine. Glavni pridelki so žito, sočivje, grozdje in banane, pomembne pa so rudninske surovine, ki pa še niso dovolj ukoriščen. Ležišča asfalta bi lahko dala na mesec do 200.000 ton, letno ukoriščenje fosfatov pa cenijo na 2 milijona ton. Dežela ima tudi izdatna ležišča srebra, v Mrtvem morju pa obilico pepelike.

Sirija (170.000 km²) je bogata dežela, ki ima rodovitno, a slabo obdelano zemljo. Obdelanih je 1,5 milijona ha, lahko pa bi jih bilo 12 do 13 milijonov. Od žitnega pridelka je ostalo za izvoz 50.000 do 60.000 ton, znaten je izvoz sadja in sočivja, važna pridelka Sirije pa sta tudi bombaž in tobak. Nasadi bombaža obsegajo okrog 30.000 ha, lahko pa bi se razširili.

Zemeljsko bogastvo Sirije še ni preiskano. V severnem Libanonu so bogata ležišča železnih rud, v južnem pa lignita. Sirija ima tudi fosfate, svinco, baker, antimon, nikelj in krom, a to rudno bogastvo bo treba šele izkoriščati. V manjšem obsegu se že od starih časov izkoriščajo samo železni rudniki Libanona.

Irak (370.000 km², okrog 3 milijone prebivalcev), stara kulturna dežela Mezopotamije, je rodovitna, zemlja pa je nezadostno obdelana. Z namakanjem bi se dali pridobiti veliki kompleksi dobrih zemljišč. Irak prideluje tudi bombaž in tobak, najvažnejši njegov produkt pa je zemeljsko olje.

Arabske dežele so ogromen kompleks 2 milijonov km², ki še ne pozna smotrnega gospodarstva. Važnejših surovin sicer ni, izdatno pa bi se dala dvigniti proizvodnja kave, sadja, smole, kož in kožušvine.

K Bližnjemu vzhodu spada tudi Iran, stara Perzija, ki obsega 1,6 milijona km² ter ima nad 11 milijonov prebivalcev. Najvažnejši letni pridelki v milijonih stotov so naslednji: pešnica 22, ječmen 16, riž 4, bombaž 1, tobak 16. Dobro je razvito svilarstvo, velika je proizvodnja volne, najvažnejši obrt pa je tkanje preprog. Za izvoz so na razpolago presežki žita, sadja, tobaka, bombaža, čaja, riža, smole, ovčje volne, kož in kožušvine. Zemeljski zakladi Irana so bogati, najvažnejše med njimi pa je olje. Izdatna so tudi ležišča železa, svineca, premoga, bakra, mangana, niklja, boraksa in kobalta, izkoriščanje teh prirodnih zakladov pa je šele v razvoju.

Ves Bližnji vzhod pred vojno ni imel pravih gospodarskih zvez z deželami celinske Evrope, zdaj med vojno pa so vojne operacije spravile v velik nered vse njegovo gospodarstvo.

Gospodarska obnova Romunije

Mihail Antonescu, ki nadomestuje ministrskega predsednika in maršala Antonesca, je pred kratkim govoril po radiu o obnovitvenem delu, ki ga je izvršila sedanja romunska vlada, odkar je prišla na krmilo. Uvodoma je govoril o nacionalnem delu maršala Antonesca ter zlasti naglasil njegovo zaslugo, da je s pregledom vseh državnih pogodb in z razveljavljanjem za državo škodljivih pogodb pridobil za državo velikanske vsote. Tako je dal ta pregled državi v vrednostnem portfeuilleu 650,9 milijona lejev. Premoženjska kontrola je dala državi 78,6 milijona lejev, kontrola pogodb o zemeljskem olju 157 milijonov lejev. Pregled delovanja bivšega dvornega tajništva je vrnil državi vrednote v vrednosti 679 milijonov lejev, z razsodbo sodišča pa je dobila država še nadaljnjih 194,6 milijona lejev. Darovi in vrnitev industrijskih obratov državi so dali državi tri milijarde lejev. Delo vseh preiskovalnih odborov pa še ni končano ter bo država brez dvoma dobila še nove vrednote.

Delo finančne obnove Romunije po težki preizkušnji l. 1940. in prilagoditev romunskih financ na vojno stanje sta bila izvedena z zdravim finančno politiko ob najstrožjem varčevanju. Tako je mogla država v prvem vojnem letu 1941/1942 kriti vojne izdatke 53,7 odstotka z davki, 20,6 odstotka s posojili, 24,2 odstotka z izdajo obilgacij in 1,5 odstotka z izrednimi prispevki, ne da bi pri tem morala posebno hudo naviti davčni vijak.

Z romunizacijo lastnine je bila osvobodena romunska posest od Židov, ki so izgubili svojo vodilno vlogo v romunskem gospodarstvu. Z romunizacijo so prišli v državno last naslednji objekti: 32.000 ha kmetijske posesti, 28.000 ha njiv, nad 2000 ha vinogradov, 367 gozdnih posestev, 113 žag, 343 industrijskih podjetij in nad 30.000 mestnih nepremičnin. Poleg tega še 500.000 ha zemlje in 193 industrijskih podjetij, ki so bili od državnega urada za romunizacijo od razlastitve Židov dani v zakup in ki dajejo na leto nad 2 milijardi lejev dohodkov. Od decembra 1941 do julija 1942 je bilo deloma po

svobodnem dogovoru 60 trgovinskih in 80 industrijskih podjetij romuniziranih. Leta 1942. se je ustanovilo 76 novih industrijskih družb s skupnim kapitalom 660 milijonov lejev. Večinoma so pri teh podjetjih udeleženi romunski kapitali. Romunski kreditni zavod je dal za razvoj in ustanavljanje romunskih podjetij v desetih mesecih 576 milijonov lejev kreditov.

Veliki napori so se tudi izvršili za napredek kmetijstva. Kmetijski načrt glede obsega posevkov se je mogel v celoti izvršiti. Tudi dolga zima ni mogla ustaviti dela vlade in v 11 mesecih je bilo obdelanih 11 milijonov ha zemlje. Površina z oljnatimi rastlinami posejane zemlje se je povečala za 184,4%, s povrtnino posejane za 164,5%, s tekstilnimi rastlinami za 161,1% in z drugimi industrijskimi rastlinami posejane zemlje za 118,7%. Da se zagotovi rentabilnost kmetijstva se je zvišala cena pšenice od 75.000 lejev za vagon na 85.000, nato na 110.000 in poleti v tem letu na 220.000 lejev.

Romunske železnice in transportni sistem sta kljub vojni preobremenitvi dosegla zelo velike uspehe. V dveh letih je bilo izdano za zgradnjo novih železnic 17 milijard lejev. Poleg tega so se zgradili novi kolodvori, novi mostovi ter nove naprave. Navzlic vsem težavam se je povečalo povprečno število na romunskih železnicah vozečih vlakov v času od 1940/41 do l. 1942 za 20 odstotkov. Tudi poštna uprava se je izkazala kot dorasla vojnim nalogam.

Generalna direkcija za cestna dela je izvršila v času od 6. septembra 1940 do 1. avgusta 1942 cestnih del v vrednosti 6274 milijonov lejev. Poleg tega je izdala za mostove 689 milijonov lejev, zgradila 14 novih silosov, dočim je deset drugih še v delu. Na deželi so bila izvršena elektrifikacijska dela v vrednosti 20 milijonov lejev, nadaljnjih 26 milijonov lejev pa je pripravljenih za nova dela.

Iz vsega tega se vidi, da je vlada maršala Antonesca kljub vsem težavam dosegla izredne uspehe.

Dohodki romunske monopolne uprave

Romunska monopolna uprava je imela v letošnjem juliju 1784 milijonov lejev dohodkov, za 15,7 odstotka več, kakor je bilo predvideno po proračunu. V primeri z dohodki monopolne uprave v juliju 1941 so se dohodki zvišali za 934 milijonov lejev, t. j. za 109 odstotkov. Prodaja tobakovih izdelkov je dala 1683 milijonov lejev, za 888 milijonov več ko v juliju 1941. Ta veliki narastek dohodkov je nastal zaradi zvišanja tobakovih cen za 72 odstotkov ter zaradi večje potrošnje tobaka, ki se je povečala za 13,8 odstotka.

Nove cene za srbsko žito

Zitna centrala v Beogradu je določila nove cene za žito. Poleg tega se dovoljuje še posebna premija v višini 100 din za pšenico, ki se dobavi v mesecih julij, avgust in september. Za dobave v oktobru in novembru se ta premija zniža na 50 din. Prevzemna cena za rž, ječmen in oves je ista ko za pšenico. Za pivovarniški ječmen je določena cena na 500 din za stot.

Poravnajte naročnino!

Iz italijanskega gospodarstva

Bolgarski trgovinski minister Zaharijev je prišel v spremstvu svojega kabinetnega šefa ter ravnatelja Bolgarske narodne banke v Rim. Udeležil se bo zaključnih pogajanj za sklenitev nove italijansko-bolgarske trgovinske pogodbe.

Tehnični odbor Italijanskega sredozemskega in kolonijskega rokodelskega zavoda se je sestal te dni v Rimu pod predsedstvom nac. svetnika Gazzotija. Sestanka so se udeležili tudi zastopniki rokodelstva iz Nemčije, Španije, Bolgarske, Albanije, Hrvatske in Libije. Predsednik je uvodoma govoril o nalogah odbora, ki mora zlasti delati na to, da kot avtonomna sekcija mednarodnega rokodelskega središča ter pod vodstvom Italije zlasti razvije medsebojne odnose med rokodelstvi v deželah Sredozemlja ter kolonij. Nato je predsednik dal številne vzpodbudne nasvete, kako bi se izpopolnila propaganda ter povečala gospodarska pomoč rokodelstvu. Ko so se končale razprave, je bil določen program odbora za bodoče.

Minister za korporacije Renato Ricci je bil v Berlinu, kjer se je sestal z voditeljem nemške delovne fronte dr. Leyem. Oba voditelja sta razpravljala o vprašanjih socialne politike.

Italijanska družba za gradnjo in finanstranje javnih del na Hrvatskem se je ustanovila v Rimu z začetno glavnico 2.5 milijona lir. Družba bo izvrševala javna dela, ki jih bo določila hrvatska vlada, a bo tudi dajala kredite drugim družbam, ki bodo sodelovale pri izvajanju javnih del.

Na sedežu Zveznega tajništva v Rimu so se začela pogajanja za ureditev pogodbenega razmerja kvalificiranega delavstva v obratih in tovarnah, ki proizvajajo vato in druge izdelke za krojaške in šiviljske potrebe.

Korporacijsko ministrstvo je izdalo opozorilo, da ni dopustno nikako zvišanje cen za šolske zvezke.

Družba za vnovčevanje ribiškikh proizvodov se je ustanovila z ministrskim dekretom v Rimu. Družba bo tvorijo Fašistična federacija ribarskih industrijcev, Fašistična federacija trgovcev z ribarskimi proizvodi in Nacionalni fašistični zavod. Naloga nove družbe je zbirati vse konzervirane ribiške proizvode, jih razdeljevati med trgovce ter nakupovati v inozemstvu konzervirane ribe. Nova delniška družba je pod nadzorstvom Ministrstva za kmetijstvo in gozdo.

V Rimu pripravljajo ustanovitev posebnih trgovin, ki bi prodajale v smislu medministrskega odloka samo tipizirane izdelke ter one izdelke, ki bodo odobreni od korporacijskega ministrstva. Te posebne trgovine se bodo zaenkrat ustanovile samo na ozemlju stare Italije.

Homogeni les se je posrečilo iznajti po dolgih poskusih, kakor poroča agencija Agit. Homogeni les se izdeluje s posebnim sredstvom iz lesnih odpadkov, žaganja ter se nato dodajata še trava in slama. Homogeni les se bo uporabljal zlasti za izdelovanje pohištva, vrat, telefoničnih celic, stenskih oblog itd. Zaradi svoje homogenosti ima dosti prednosti pred naravnim lesom. Zelo je tudi odporen proti plesnobi in razpadanju.

Zavarovanje kmetijskih delavcev, ki je bilo v veljavi doslej za starost od 12 do 65 let, je podaljšano do 70. leta starosti, ker je v vojni dobi zaposlenih v kmetijstvu precej delavcev, ki so stari nad 65. let. Nova starostna meja zavarovanja bo v veljavi vso vojno in še pol leta po njenem koncu.

Gledališče v Zari bo razširjeno in preurejeno, da bo v njem prostora za 1400 oseb. Stroški preureditve bodo znašali nad 8 in pol milijona lir, kriti pa bodo od mestne občine in države.

Pravila Zveze svobodnih poklicev in umetnikov potrjena

Visoki komisar je potrdil pravila Zveze svobodnih poklicev in umetnikov Ljubljanske pokrajine ter so bila ta pravila v zadnjem »Službenem listu« tudi objavljena.

V glavnem so pravila enaka onim Zveze delodajalcev ter drugih zvez. Objavljamo zato samo glavne določbe novih pravil.

V Zvezi svobodnih poklicev in umetnikov so vključeni sindikati porazdeljeni v štiri odseke:

I. odsek je gospodarsko-pravni in obsega naslednje sindikate: sindikat odvetnikov, sindikat notarjev in sindikat gospodarskih svetovalcev.

II. odsek je zdravstveni s temile sindikati: sindikat zdravnikov, sindikat veterinarjev, sindikat lekarinarjev, sindikat zobozdravnikov, sindikat babic in sindikat izprašnega bolničarskega osebja.

III. odsek je tehnični in ima dva sindikata, namreč sindikat inženirjev in sindikat tehničnih svetovalcev.

IV. odsek je umetniški in ima naslednje sindikate: sindikat upodabljalcev, sindikat glasbenikov, sindikat režiserjev, scenografov in opernih ter dramskih igralcev, sindikat skladateljev in pisateljev, sindikat diplomiranih zasebnih učiteljev in sindikat novinarjev.

Dva ali več zgoraj navedenih sindikatov se morejo združiti v enem samem sindikatu. Zveza pa lahko ustanovi tudi nove strokovne sindikate, če bi bilo to potrebno.

Pravice in gospodarske ter politične koristi smejo zastopati samo sindikati in društva ter usta-

nove in zavodi, ki so vključeni v Zvezi.

Organi Zveze so: predsednik, svet, upravni odbor in nadzorni odbor.

Svet je sestavljen iz predsednika, članov upravnega odbora in iz po dveh odposlancev vsakega Zvezinega sindikata. Če ima sindikat več ko 50 članov, sme odrediti še tretjega odposlanca. Skupščine ni in jo nadomestuje svet. Svet sklepa tudi o spremembi pravil. V to pa je potrebna navzočnost najmanj dveh tretjin članov in večina dveh tretjin glasovalcev.

Upravni odbor sestavljajo predsednik Zveze, podpredsednik in osem članov, ki jih izvoli svet iz sindikatov. Vsak odsek morata zastopati po dva člana.

Za kritje proračuna Zveze se predpiše v Zvezi vključenim sindikatom prispevek, ki se pobira v polletnih obrokih vnaprej. Prispevek za Zvezo ne sme presežati polovice rednih letnih dohodkov posameznih sindikatov. Za redne in izredne prispevke Zvezi je dopustna izterjava z izvršbo. Če Zveza z zgoraj določenimi rednimi dohodki ne bi mogla pokrivati svoj proračun, je treba poskrbeti za izravnavo s posebnimi izrednimi prispevki, ki jih sklene upravni odbor, odobri pa svet.

Za ustanovno dobo določi začasni predsedstveni odbor proračun Zveze in začasne prispevke vključenih organizacij. Ta proračun in prispevke mora odobriti Visoki komisar.

Urad Zveze vodi tajnik, ki ga imenuje Visoki komisar na predlog predsednika Zveze.

Z objavo pravil Zveze svobodnih poklicev in umetnikov je končana organizacija poklicev.

Evropski prehranjevalni prostor za vsakih 100 prebivalcev

Kot prehranjevalni prostor se smatra površina, ki je na razpolago določenemu številu prebivalstva za prehranjevalne namene. V tem smislu se je izračunala za vse evropske države površina, ki je za vsakih 100 prebivalcev na razpolago. Po tem računu imajo travniki le petino vrednosti posejane zemlje, ker se s pašo živine uničijo mnogi pridelki, ki so primerni za človeško prehrano. Omeniti pa je tudi treba, da služi velik del pridelkov s posejanih njiv za prehrano živine, v Nemčiji celo 5%, pri tem pa krma, ki ostane od predelave sladkorne pese, ni všteta.

Številke z ozirom na prehranjevalni prostor za 100 prebivalcev so v vsaki državi različne, kakor kažejo naslednje številke: v stari Nemčiji je na razpolago za 100 prebivalcev 31 ha orne zemlje, v Franciji 60 ha, v Romuniji 76 ha in v Španiji celo 84 ha. Te številke pa tudi dokazujejo višino kmetijstva v posamezni državi. Te številke pa je treba dopolniti še s številkami o resnični prehrani, ki jo dobi 100 prebivalcev od kmetijstva svoje dežele. Tako je v Nemčiji od 100 prebivalcev samo 83 prejelo prehrano iz posejane zemlje, ostalih 17 prebivalcev pa je bilo odvisno od uvoza živil. V Romuniji, ki je večinoma agrarna država, bi moglo biti prehranjevalnih 12 odstotkov prebivalstva več kakor pa ga je bilo.

Pri vseh teh računih se je računalo s prehrano v mirnih časih. Računi so pokazali v raznih državah precejšnje razlike. Vrednost pridelkov se povsod menjuje deloma zaradi podnebnih razmer, deloma zaradi racionalizacije. Druga razlika je, da imajo južne države manjšo potrošnjo ko se-

verne, približno za 16 do 20 odstotkov manjšo. Velike so tudi razlike glede kakovosti živil. Največja vrednost gre živalskim proizvodom kakor so: meso, mast, maslo, sir, jajca, mleko (vštevši tu tudi rastlinsko olje). V Nemčiji znaša potrošnja živalskih proizvodov 96 kilogramov na glavo prebivalca, v Romuniji 46, v Italiji pa 45 kg, kar je za polovico manj ko v Nemčiji.

Količina živalskih proizvodov je posebno važna z ozirom na površino zemlje, ki je potrebna za njih proizvodnjo, ker je potrebna za živalske proizvode petkrat večja površina ko pa za rastlinske.

Zanimiva je ugotovitev, kako vpliva sprememba v potrošnji živalskih in rastlinskih proizvodov na sposobnost prehrane neke dežele. Če bi se n. pr. v Nemčiji, kjer je potrebno za proizvodnjo 10 stotov rastlinskih proizvodov 0.61 ha zemlje, za enako proizvodnjo živalskih proizvodov pa 3.37 hektara, odločili, da zmanjšajo potrošnjo živalskih proizvodov za 10 kilogramov na osebo, istočasno pa v kalonijah povečali rastlinsko hrano za 12.5 kg na prebivalca, bi se moglo na ozemlju Nemčije prehraniti 3.5 milijona več prebivalcev.

Z nadaljnjim znižanjem količine živalskih proizvodov na 63 kg, ko bi bila nemška potrošnja še vedno za 18 kg večja ko italijanska, bi se mogla Nemčija popolnoma osvoboditi potrebe uvoza živil. Poučen zgled nam nudi Francija. Če bi Francija, ki je v kmetijskem oziru daleč za Nemčijo, dosegla višino nemške kmetijske proizvodnje in ohranila prehrano prebivalstva na isti višini ko v mirnem času, bi mogla prehraniti s svojimi agrarnimi proizvodi namesto 40 milijonov 75 milijonov

prebivalstva, to je skoraj dvakrat toliko, kolikor ima prebivalstva. Če pa bi Francija povečala svojo prehrano glede živalskih proizvodov tako, da bi bila enaka oni v Nemčiji, pa bi mogla prehraniti 63 milijonov prebivalcev.

Tudi možnosti razvoja Romunije zaslužijo našo pozornost. Če bi ostala Romunija na sedanji stopnji svoje proizvodnje živalskih proizvodov in ostala pri svoji sedanji potrošnji živil, ter bi posnemala produkcijsko sposobnost Nemčije, bi mogla prehraniti tri-

krat številnejše prebivalstvo od svojega sedanjega, torej 60 milijonov ljudi. Če bi pa prevzela nemško višino prehrane, bi mogla preživeti 46 milijonov ljudi.

Za zaključek naj samo poudarimo, da je odločilna za vsako deželo glede prehrane višina potrošnje živalskih proizvodov. Količina potrošenih živalskih proizvodov se more zmanjšati, ne da bi zaradi tega trpela sposobnost naroda.

(Iz »Autarchia e Commercio«)

Grški oskrbovalni načrti za zimo

V zadnjih tednih so nastali novi načrti o grški oskrbi za zimo. Kakor je grški gospodarski minister Gocamanis izjavil, so se pogoji za redno nabavo živil znatno zboljšali. To je bilo predvsem doseženo z uvedbo naturalnega davka v višini 10% vseh kmetijskih pridelkov. Ta davek v naturi se je najprvo pobiral samo od žita, pozneje pa se je raztegnil tudi na pridelke koruze, stročnic, na oljke in oljčno olje. Na ta način je prišla grška vlada do znatnih količin teh pridelkov ter bo mogla po primeroma nizkih cenah oddajati živila zlasti revnejšim slojem. Trenutno se tudi vodijo pogajanja, da bi vlada nakupila velik del sadne in povrtninske letine v Atiki in Argosu ter bi te pridelke oddajala revnemu prebivalstvu po znižanih cenah.

Posebno važna pa je bila novica ministra Gocamanisa, da se je Mednarodnemu Rdečemu križu posrečilo zagotoviti za Grčijo redne mesečne dobave živil, in sicer po 15.000 ton žita in po 10.000 ton drugih živil. Da prihajajo živila bolj redno v deželo, se je v zadnjih tednih tudi že vidno pokazalo. Tako je bilo mogoče dati prebivalstvu iz italijanskih in nemških dobav riž in sladkor. Tudi milo se je moglo razdeliti med prebivalstvo.

Pred kratkim je nastopil predsednik Centralne komisije za ljudske kuhinje proti govoricam, da se bodo te kuhinje nehale. Predsednik je v svoji nadaljnji izjavi naglasil, da se misli le na to, kako bi se bolj pravično razdelila živila med prebivalstvo.

Vlada je nadalje na novo organizirala transportni sistem, da se dovoz živil bolje uredi. Ustanovili so se transportni biroji, ki imajo poldržavni značaj, ki bodo kontrolirali vse blagovni promet, v kolikor ne gre po železnici. Biroji bodo najeli tovarne avtomobile in njih lastniki bodo morali po uradno določenih tarifi prepelevati blago. Tako je določena pristojbina za celodnevni prevoz blaga po Atenah in Pireju za avtomobile poldrugotonske in 2 in pol tonske nosilnosti na 5000 drahem. Bencin in mazilno olje pa dajo biroji. Za prevoz po deželi se plača 70 drahem za kilometer in tono. Samo avtomobili, ki bodo vozili po nalogu birojev, se bodo smatrali kot legalni transporti.

Važna je tudi vladna naredba, s katero je dobilo preskrbovalno ministrstvo popolno nadzorstvo nad vsemi hladilnicami ter bo moglo

zato ministrstvo kontrolirati ves prevoz mesa, sočivja in jaje.

Na uspeh vseh teh odredb je treba seveda še počakati, vendar pa se že vidi, da se sedaj mnogo bolj preudarno in po načrtu dela kakor poprej. Upati je nadalje, da bodo nove odredbe ugodno vplivale tudi na razvoj cen.

Da se je položaj grške prehrane zboljšal, kažejo zlasti razdelitve sladkorja in moke v juliju, v avgustu pa so dobili ljudje še po 130 g sladkorja, 320 g testenin in 320 g lešnikov. Grško prebivalstvo, ki je bilo dolgo časa vajeno, dobivati na nakaznice samo kruh, vžigalice, sol in včasih nekaj korint, je to razširjenje obrovkov zelo pozdravilo. K zboljšanju prehrane je tudi pripomoglo, da je Kmetijska banka nakupila 30 odstotkov zadruženega dovoza zelenjave ter jo razdelila med prebivalstvo po znižanih cenah.

Tudi glede cen se more govoriti o zboljšanju. Zaradi raznih vladnih odredb dobi prebivalstvo živila za približno 50% ceneje kakor pa je njih normalna cena. Na drugi strani pa je treba omeniti tudi neko manj razveseljivo dejstvo. Ze nekaj mesecev se je mogel k rednim dnevnim obrokom kruha v višini 100 gramov, katere obroke so zagotovile v glavnem italijanske in nemške dobave, dodajati še štirikrat na teden dodatni obrok po 100 g iz zaloga Mednarodnega Rdečega križa. Upati pa je, da bodo novi nakupi Rdečega križa še ta mesec zopet omogočili izdajanje dodatnega obroka. Končno je omeniti še novo turško pošiljko v višini 170 ton fižola in 1350 ton posušenih živil.

Vse to opravičuje upanje, da se bo oskrba Grčije v prihodnji zimi znatno zboljšala.

Oglasi

V
„Trgovskem listu“
imajo
vedno siguren
uspeh!

Položaj madžarskega kmetijstva

Na podlagi poročil posameznih kmetijskih zbornic je izdala Državna kmetijska zbornica poročilo o stanju madžarskega kmetijstva.

Na vinskem trgu je kupčija zaradi ugodnih trgatvenih poročil mlačna. Kupei so vzdržni in promet je oslabil.

Zivinoreja je trpela zaradi pomanjkanja krmil. V mnogih krajih se že porablja za zimo pripravljena krma. Zdravstveno stanje živine pa je dobro. Razne kužne bo-

lezni so se pojavile samo sporadično.

Zaradi sezije je bilo obilno delovnih prilik. V nekaterih pokrajinah so delavci le neradi prevzeli akordno delo. Socialni položaj kmetijskih delavcev je zadovoljiv.

Kratkoročne kreditne potrebe kmetovalcev krijejo krajevni denarni zavodi z dovoljevanjem hipotekarnih kreditov. Kmetovalci so popolnoma zadostili svojim davčnim obveznostim.

† Ninca Pinterjeva

Po hudem trpljenju je umrla gospa Ninca Pinterjeva, solastnica tvrdke Pinter & Lenard, ki je imela mnogo iskrenih prijateljev in spoštovalcev. Prijateljstvo in spoštovanje si je gospa Ninca pridobivala s svojo dobroto in vedrino ter z delavnostjo in požrtvovalnostjo, mnogi pa ji dolgujejo tudi hvaležnost za pomoč in podporo, ki jih je delila z nesebično in ljubeznivo darežljivostjo.

Gospo Ninco Pinterjevo, ki je našla svoj večni pokoj na ljubljanskem pokopališču dne 25. septembra, ohranimo v častnem spominu, njenim svojcem pa izrazimo globoko sožalje.

Nemško-bolgarski zavod

12. septembra je bil v Sofiji slovesno položen temeljni kamen za novo poslopje Nemško-bolgarskega kmetijskega raziskovalnega zavoda. Novi zavod je bil skupno ustanovljen od berlinske Kaiser Wilhelm družbe ter bolgarskega kmetijskega ministrstva. Čeprav je zaradi vojne stavbena delavnost zelo otežkočena, bo novo poslopje zavoda čim prej zgrajeno, da bo mogel novi zavod čim hitreje začeti s svojim delom.

Romunija gradi hladilnice

Romunska vlada je izdelala načrt za gradnjo hladilnic. Skupno bo zgrajenih 18 hladilnic, od teh 2 v Bukarešti. Pri gradnji hladilnic se bo zlasti gledalo na to, kateri proizvodi se pridobivajo v kraju, kjer bo hladilnica. Tako bo hladilnica v Craiovi zlasti prirejena za hranjenje sadja, druga zopet bo predvsem opremljena za hranjenje mleka in mlečnih proizvodov. Največje hladilnice, ko v Aradu, Černovicah itd. bodo mogle sprejeti 150 do 500 vagonov sadja. Manjše pa bodo mogle sprejeti le 25 do 70 vagonov. Vse stroje in opravo za hladilnice bo dobavila Nemčija.

Podatki madžarskega gospodarskega instituta

Madžarski gospodarski institut je nedavno izdal 50. številko svojega glasnika, ki navaja podatke o gospodarstvu Madžarske v prvi polovici leta 1942.

Iz podatkov je razvidno, da se industrijska proizvodnja pri vseh omejitvah dobave surovin ugodno razvija ter da so prizadete samo industrije usnja, bombaža in kavčuka in nekatere panoge kemične industrije. Letos meseca marca je bilo v industriji in obrtu zaposlenih 1.080.000 oseb, v trianonski Madžarski pa je bilo l. 1932. okrog 450.000 industrijskih in obrtnih delavcev.

Glasnik ugotavlja, da se dviga kupna moč kmetijstva. V primerjavi z lanskim prvim polletjem se je dvignila za 15%. Indeks cen v trgovini na debelo se je dvignil od začetka vojne za 71%, indeks vzdrževalnih stroškov pa za 46%. Cene življenjskih potrebščin bodo kontrolirane, ko bodo znani vsi podatki o donosu in ukoriščenju letošnje letine.

Predelovanje in konserviranje živalske krvi

Tvrdka »Apis« d. d. v Budimpešti je ustanovila posebno podjetje za predelovanje in konserviranje živalske krvi. Konserve krvi v prahu bodo uporabljali pri izdelovanju klobas in v gospodinjstvih. Novo podjetje bo imelo tudi naprave za pridobivanje maščob iz kosti. Naprave novega obrata, ki bo imel tudi hladilnico, bodo stale 2 milijona pengö. Pri podjetju bodo udeležene nekatere madžarske kmetijske zadruga in neka nemška družba, ki bo kot svoj delež prispevala razne stroje.

Položaj na mednarodnem lesnem trgu

Slovaška

Povpraševanje je na slovaškem lesnem trgu še nadalje prav živahno, ponudba pa je zelo skromna. Iz Belgije in Nizozemske je močno povpraševanje po bukovini. Sklenjenih je bilo več kupčij za rezani les iglavcev.

Z naredbo z dne 1. avgusta so bile na novo določene cene za domači trg. Povprečno so bile cene zvišane za 20 Ks za kubični meter. Tudi določitev posameznih vrst za les je bila na novo urejena. Cene za les iglavcev so bile postavljene na čisto novo podlago. Tudi za jamski les, brusni les in za polizdelke so bile na novo določene cene.

Slovaški lesni izvoz se razvija normalno. Z Nemčijo, ki je skupaj s Protektoratom največji odjemalec slovaškega lesa, so za september določena nova pogajanja. Razpravljalo se bo o raznih vprašanjih lesnih sortimentov ter najbrže tudi o cenah. Redne dobave drv so že izvršene ter se sedaj razpošiljajo že drva na podlagi dodatnega sporazuma. Izvoz celuloznega lesa je začasnou ustavljen, vendar pa bodo proti koncu leta določene količine zopet na razpolago.

Lesni izvoz v Madžarsko se giblje v mejah sklenjene pogodbe. Ravno tako se nemoteno razvija lesni izvoz v Švico, ki je bil po zadnji trgovinski pogodbi določen na 55 milijonov Ks. Ugodno poteka tudi lesni izvoz v Italijo. Pričakujejo, da se v kratkem začne nova pogajanja z Belgijo in Nizozemsko.

Madžarska

Položaj na trgu je skoraj neizpremenjen. Povpraševanje še nadalje prekaša ponudbo. Pri zadnjih nemško-madžarskih trgovinskih pogajanjih se je govorilo tudi o madžarskih lesnih dobavah Nemčiji. Z Italijo se vodijo enaka pogajanja.

Za jamski les so bile določene maksimalne cene. Ker so te cene določene franko jama, da mora torej plačati transportne stroške proizvajalec, najbrže iz vzhodnih krajev ne bo dosti lesa za rudnike, ki leže na zapadu. Odločujoči madžarski gospodarski krogi nameravajo zgraditi tovarno za staničnino s kapaciteto 30.000 ton letno. Pri tej tovarni bo udeležen tudi italijanski kapital. Državni gozdovi pa naj bi se zavezali, da bodo dobavili tovarni polovico nje potrebnega lesa.

Papirnice delajo s polno paro, a tudi tovarne za furnirje, zaboje, lesno volno in pohištvo so dobro zaposlene.

Romunija

Tudi na romunskem lesnem trgu je položaj neizpremenjen. Povpraševanje je za vse vrste domačega lesa zelo živahno, še posebno pa za les, ki se rabi za izdelovanje raznih sadnih in površinskih zabojev. Tudi po lesni volni je močno povpraševanje in cena je dobra.

Večjega dviga cen ni bilo. Tvrdke se ravna po maksimalnih cenah. Za vojaške namene in za železnico so trajno blokirane na žagah večje količine lesa. Pomanjkanje vagonov ni več tako veliko in so mogla lesna skladišča dopolniti svoje zaloge.

Izvoz lesa je silno skromen in o novih pogajanjih se nič ne sliši.

Na nedavnem zborovanju romunskih gozdnih inženirjev, katerega se je udeležil tudi kmetijski minister, so se obravnavala vsa vprašanja, ki zadevajo gozdno gospodarstvo.

Švica

Na švicarskem lesnem trgu se predvsem razpravlja o novih lesnih cenah. Razen nekaterih specializovanih je večina lesnih intere-

sentov mnenja, da se ohrani sedanjí nivo cen. V gozdarskih krogih se ne zavedajo, da je sedaj tržna situacija drugačna ko pred enim letom. Še vedno je sicer dosti kupčij, toda kupci nočejo več kupovati les po višjih cenah od sedanjih. Povprečno je ponudba zadosti velika in se more povpraševanju ustreči. Znak spremenjenega položaja je tudi v tem, da kupci vedno bolj gledajo na kakovost lesa.

Trgovina z okroglim lesom je zelo mlačna. Malo več kupčije je z rezanim lesom. Položaj glede lesa listovcev ni pregleden.

Francija

V Franciji so začeli resno delati proti trošenju lesa. Ta boj se vodi po naslednjih načelih:

1. Prepove naj se uporaba lesa

za določene namene. Prepovedi, ki jih izdaja državni Repartiteur (lesni razdeljevalec), se nanašajo na uporabo lesa za notranje okraske, vezane plošče, lesene tlake itd. 2. Določi naj se, po kakšnih merah se sme rezati les in spravljati na trg. To naj velja tudi za uporabo lesa za graditev barak. 3. Izdajo naj se naredbe, da se morajo lesni odpadki znova uporabljati za kemično in mehanično uporabo. To naj velja tudi za že obrabljene železniške proge, trame in jamski les. 4. Gleda naj se na to, da se les čim bolj ohrani. V ta namen se naj skrbí za varstvo dreves pred paraziti in obvarovati se mora ves les pred propadanjem. Impregnacija lesa naj igra v tem pogledu posebno veliko vlogo. Na podlagi teh načel naj se v bodoče v Franciji les racionalno izkorišča. Dostaviti pa je treba, da so vsi ti predlogi zaenkrat še samo predlogi in da je treba na njih izvrševanje še pričakati.

Novi hrvatski bančni zakon

Hrvatska vlada je po odredbi o sprejemanju hranilnih vlog izdala sedaj še zakonsko naredbo o uporabljanju denarnih sredstev v poslovanju denarnih zavodov.

Banke morajo v bodoče imeti 10% vseh hranilnih vlog v gotovini, najmanj 30% pa morajo naložiti v vrednostnih papirjih, ki se lahko takoj vnovčijo. Kot takšni se smatrajo naložbe pri drugih denarnih zavodih, trimesečne menice, ki se morejo reeskontirati, državni ali od države zajamčeni papirji ter vrednostni papirji, ki se morejo lombardirati pri Hrv. državní banki.

Od ostalih tujih sredstev morajo imeti denarni zavodi 5% v gotovini, najmanj 25% pa v vrednostnih papirjih. Lastna sredstva zavodov pa morajo biti krita po uredbi o ustanovitvi rezervnih skladov iz l. 1938.

Nova zakonska naredba pa ima še druge omejitve za poslovanje denarnih zavodov. Ena oseba ali tvrdka ne sme dobiti kredita, ki bi presegal 20% lastnih sredstev zavoda. Če je posojilo krito z blagom ali hipoteko, se ta meja zviša

na 25%, če je krito z drž. papirji pa na 50%. Nepremičnin si smejo denarni zavodi pridobiti samo do višine ene četrtine lastnih sredstev. Zgradbe za lastne poslovne potrebe se ne vračunajo. Lastne delnice ne smejo zavodi sprejemati v zastavo razen v primeru fuzije. Sklepanje poslov s člani upravnega sveta ali ravnateljstva ni dopustno.

Važna je tudi določba, da se morajo hranilne vloge, ki presegajo šestkratni znesek lastnih sredstev naložiti v drž. vrednostne papirje.

V Zagrebu morajo imeti delniške družbe, ki se bavijo s hranilnimi posli najmanj 20 milijonov kun glavnice, v mestih do 50.000 prebivalcev najmanj 10 milijonov, v še manjših najmanj 5 oz. 2.5 milijona kun. Rezervni sklad delniških družb mora znašati najmanj 10% glavnice. Zavodi, ki niso niti delniške družbe niti zadruga se ne smejo baviti s hranilnimi posli.

Zakonska naredba vsebuje tudi določbe o objavi bilanc, računa izgube in dobička, delovanja, nadzorstva ter končno kazenske določbe.

Privatna dvorazredna trgovska šola

Zbornice za TI (Pokrajinskega korporacijskega sveta)

v Trgovskem domu, Gregorčičeva 27

vpisuje vsako dopoldne za novo šolsko leto

Redni pouk se prične 1. oktobra

Vojno-finančne težave USA

V svoji zadnji poslanici je predsednik Roosevelt opozoril kongres na gospodarske nevarnosti, ki groze Združenim državam Severne Amerike zaradi vedno bolj očitne inflacionistične tendence, ki izvira iz vedno večjega obtoka bankovcev. Ta razvoj traja že od izbruha vojne in je v zadnjem času zavzel posebno velik obseg. Dočim se je povečal obtok bankovcev v zadnjem predvojnem letu za približno 600 milijonov dolarjev, se je povečal v prvem vojnem letu za eno milijardo, v drugem za 1.9 in v tretjem za 3.2 milijarde dolarjev, kakor je razvidno iz naslednjih števil:

V milijardah dolarjev je znašal obtok bankovcev v USA v začetku septembra:

1. 1937	6.33
1. 1938	6.50
1. 1939	7.14
1. 1940	8.09
1. 1941	10.03
1. 1942	13.25

Od ameriškega urada za delo izračunane indeksne številke za ameriško veletrgovino so se od začetka sedanje vojne zvišale približno za eno tretjino. Po drugih, bolj natančnih računih pa so se te številke zvišale za dve tretjini, cene agrarnih proizvodov pa so se zvišale celo za 85 odstotkov. V maju izdana naredba o ustavitvi dviga cen tega procesa ni mogla ustaviti. Zlasti cene živil rastejo še nadalje, kar tudi Roosevelt v svoji poslanici izrečno priznava.

Zaradi podražitve življenja pa vedno znova nastajajo zahteve po višjih mezdah. Kakor je pred kratkim sporočila Zveza ameriških industrijev, je moralo približno dve tretjini vseh industrijskih obratov zvišati mezde svojim delavcem za povprečno 16 odstotkov. Predsednik Roosevelt je to sporočilo izpolnil z izjavo, da so zvišanja mezd, podaljšanje delovnega časa, nova vključitev brezposelnih v produkcijski proces zvišale izdat-

ke za mezde in plače za 76 odstotkov. Predsednik Roosevelt sodi, da je narasla odvišna kupna moč prebivalstva zaradi zmanjšanja civilne proizvodnje na 20 milijard dolarjev, in to kljub novim davkom in novim posojilom. V tem velikem nerazmerju med povpraševanjem in ponudbo je stabilen podnet za dvig cen.

Združene države so s svojim finansiranjem vojne v rastoči meri navezane na kreditni trg. Zvezni dolg je narastel od izbruha vojne v Evropi od 40.89 na 86.28 milijarde dolarjev. V prvem vojnem letu je narastel državni dolg za 3, v drugem za 7 in v tretjem za 35 milijard. V zadnjem času je znašal mesečni dvig državnega dolga že 4 do 5 milijard dolarjev. Finansiranje vojne s tekočimi dohodki je stopilo zaradi tega popolnoma v ozadje, zlasti še, ker še sedaj ni bil sprejet od vlade predložen davčni zakon, s katerim naj bi se davki zvišali za 6.3 milijarde. Sedaj pa je finančni minister predložil že nov davčni zakon, s katerim naj bi se davčni dohodki zvišali za nadaljnjih 6.5 milijarde dolarjev.

Uvozni predpisi v Turčiji

V zvezi z že dolgo napovedano oprostitvijo cele vrste uvoznih predmetov od dolžnosti posebnih uvoznih dovoljenj je izdal sedaj turški trgovinski minister nove načelne določbe za uvozno trgovino. Vodilna misel teh določb je obvarovati domači trg pred spekulativnim dvigom cen, ki bi ga povzročilo pomanjkanje blaga. Tako je postala zopet prosta domača trgovina z žebli, obroči, sodi, cin- kom, pisalnimi stroji, nadomestnimi strojnimi deli, vrečami, papirjem, ovojnim papirjem in lepenko, kožami, manufakturo. Istočasno pa je izšla naredba, da se mora dati najmanj 90 odstotkov prej navedenih predmetov ter poleg tega še vseh železnih izdelkov na razpolago uvoznim organizacijam. Nadalje je bilo odredjeno zacinjenje vsega pri carinarnicah ležečega blaga od l. 1939 dalje. V bodoče pa bode smelo blago ostati na carinarnicah največ en mesec in se mora po enem mesecu zacarinirati. Trgovinsko ministrstvo je nadalje sklenilo, da zviša dopustni dobiček za nekatere uvozne stroke in se bodo odslej ti dobički gibali med 30 in 120 odstotki, dočim je bil dosedaj najvišji dopustni dobiček 50%. Za železo je bil dopustni dobiček zvišan od 15 na 30 odstotkov. Višji dobički so dalje dovoljeni za barve, kemikalije, stroje, zdravila, motorna vozila, zemeljsko olje. Za zemeljsko olje, ki se uvozi na zasebno iniciativo je bil dopustni dobiček zvišan celo na 200 odstotkov, istočasno pa je bila razdružena državna centrala za goriva ter je bilo oddano razdeljevanje pogonskih goriv velikim uvoznim družbam. Zaradi nadzorstva nad cenami bodo morale v bodoče uvozne firme predložiti turškim oblastem originalne fakture. Na podlagi teh faktur se bodo izračunali dopustni dobički.

Pridelek tobaka v Turčiji

Lanski pridelek tobaka v Turčiji je bil 48 milijonov kg, letošnjega pa cenijo na 54 milijonov. Presegal bo povprečje zadnjih desetih let. Od vsega turškega izvoza je prišlo pred vojno na tobak povprečno 32%. Od 1. junija 1940. do 31. maja lani je bil izvoz tobaka naslednji: v Nemčijo 16.334, v Ameriko 9943, v Anglijo 3531, v Egipt 1962, na Finsko 1757, v Švico 1088 in na Nizozemsko 624 ton. O izvozu v drugi polovici lanskega in prvi polovici letošnjega leta še ni uradnih podatkov, gotovo pa je, da se je izvoz v dežele celinske Evrope precej povečal. Najboljše vrste turškega tobaka so stale prej 70 do 80 piastrov za kilogram, lani pa so se cene znižale na 50 piastrov in je morala vlada pridelovalce podpreti s premijami in posojili.

Denarstvo

Dalmatinska eskontna banka v Dubrovniku, ki spada v interesno sfero italijanskih bank, zvišuje svojo glavnicu od 2.5 na 10 milijonov lir.

Hranilne vloge v petih največjih francoskih bankah naraščajo od leta do leta. Koncem 1. 1939, so znašale 47 milijard, ob koncu leta 1940 70, 30. julija 1942 pa so dosegle že 91 milijard frankov. To močno naraščanje hranilnih vlog dokazuje visoko likvidnost na francoskem denarnem trgu.

Gospodarske vesti

V Varni se je ustanovila italijansko-bolgarska plovna družba, ki bo pospeševala italijansko-bolgarski promet po Donavi ter skrbela tudi za italijansko-romunski promet po Donavi.

Zajednica za mlekarstvo v Zagrebu je sklenila, da zgradi v Starem Petrovem selu tvornico za izdelovanje kondenziranega mleka in mleka v prahu.

Opekarna v Karlovcu je zvišala svojo delniško glavnicu od pol milijona na 5 milijonov kun.

Tvornica »Mirim«, ki izdeluje čokolado, bonbone in kakav, je

bila vpisana v trgovinski register v Dubrovniku. Tornica ima sedež v Dubrovniku, podružnico pa v Zagrebu. Tvornica »Mirim« je imela prej svoj sedež v Mariboru.

Odkupna cena za jajca je na Hrvatskem določena na 3 kune za jajce.

Splošna petrolejska d. d. je bila vpisana v zagrebški trgovinski register. Besedilo firme je vpisano v hrvatskem in italijanskem jeziku. Začetna glavica družbe znaša 6 milijonov kun, do konca tretjega leta pa se mora zvišati na 12 milijonov kun. Iskanje in izkoriščanje petrolejskih vrelcev je glavna naloga nove družbe.

Z dobro vinsko letino je letos računati, po podatkih Mednarodnega zavoda za kmetijstvo v Rimu, v vseh evropskih deželah.

Bolgarska vlada je blokirala in rekvirirala vse zaloge riža, da se najprej zagotove potrebe vojske. Ko bo to doseženo, bo potrošnja ostalega riža racionirana.

Trgovina z olivami in jedilnim oljem je v Grčiji zopet prosta. Samo v okrajih, kjer kmetovalci še niso oddali predpisanih količin, je še trgovina vezana.

Letošnji velesejem v Bratislavi je bil zelo uspešen. Velesejem je obiskalo letos 180.000 ljudi, lani pa samo 140.000. Iz inozemstva je bilo 2500 obiskovalcev. Ves na velesejmu doseženi promet je znašal 100 milijonov Ks, lani pa samo 88 milijonov.

Da zboljša govedorejo, je dolo-

čila slovaška vlada 2 in pol milijona Ks za nagrade živinorejcem, ki vzrede dobro rejeno govedo.

Trgovinski promet med Nemčijo in Romunijo se je v zadnjih šestih letih povečal za petkratno ter je že presegel po vrednosti eno milijardo mark.

Marsal Göring je odredil zvišanje krušnih in mesnih obrokov v Nemčiji. Zvišani obroki se bodo izdajali po 19. oktobru.

Nemški karteli pripravljajo nove predloge glede določevanja cen, ka-

kor poročja »Das Reich«. V raznih panogah jeklene in kovinske predelave bodo cene znatno znižane.

Nemška državna pošta se pogaja s poštami upravami Švice, Španije, Švedske, Portugalske in Vatikanskega mesta zaradi poenostavljenja in pocenitve pisemske pošte.

V Turčiji grade nove železniške proge, ki bodo vezale Turčijo z Iranom in Irakom.

Turška monopolska uprava je zaradi dobre letine ječmena dovolila večjo proizvodnjo piva.

Trgovinska pogajanja so bila v Lisaboni med portugalsko in švedsko trgovinsko delegacijo.

Svica je izdala nove nakaznice za obleko in obutev. Nove nakaznice veljajo od 1. oktobra 1942 do konca leta 1943. Oblesti so prebivalstvo pozvale, da štedi s točkami, ker se ne ve, če in kdaj bodo razdeljene nove nakaznice.

Med Kanado in Sovjetsko Rusijo je bila sklenjena pogodba, po kateri bo dobavila Kanada Rusiji 9 milijonov bušljev pšenice.

TISKARNA MERKUR

Ljubljana, Gregorčičeva 23

LASTNA KNJIGOVEZNICA

se priporoča za cenjena naročila, ki jih bo izvršila

TELEFON

25-52

hitro, lično in po zmerni ceni

Tiska knjige, brošure, časopise, kuverte, račune, letake, vabila, poselnice, posmrtna naznanila itd. v eni ali več barvah

že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete, Pere, suši, munga in lika domače perilo.

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3

Telefon št. 22-72.

KNJIGOVEZNICA

Ljudske tiskarne

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

a) Knjigoveški oddelek:

Vezave vseh vrst od preprostih do razkošnih

Zaloga poslovnih knjig in razpisanih papirjev za knjigovodstvo.

b) Torbarski oddelek:

Izdelovanje kovčgov, potnih in damskih torbic, aktovk, listnic, denarnic in slanih galanterijskih izdelkov.

Solidno in priznano delo.

COTONIFICIO VALLETICINO

TVORNICA
BOMBAŽA

Milano

Via Principe Umberto, 34

DITTA DE ZUANI & SOZZI

DI V. & F. SOZZI

Mednarodni prevozi

po morju in po suhem

Sedež centrale v Torinu

Via S. Francesco da Paola 61/3

Telefon: 49-280, 48-463, 44-888

Podružnice:

Milano: Via Clerici 13

Genova: Piazza S. Sabina 2

Canelli: Via Roma 1

Zastopništva:

Venezia, Trieste, Domodossola, Luino, Chiasso, For-

tezza, Postumia.

Zveze s tvrdkami in dopisniki po vsem svetu

FILATURA DI COSSATO

COSSATO

Accomandita Semplice.

Komanditna družba

Capitale L. 4.000.000. Tel. 90-58

Glavnica L. 4.000.000.

Telegr.: Filatura - Cossato.

Filati per tessitura - maglieria

e per confezioni a mano.

Ritoritura e tintoria.

Preje za tkanje - pletenine in

za ročna dela.

Izdelovalnica sukanca in barvarnica.

Cotonificio di Caneghiano

Tovarna za bombaž

MILANO

VIA BAROZZI, 5

Filatura e ritoritura ottone -

Filatura fiocco

dal N. 4 al N. 32. Filati misti

canape e fiocco dal N. 4 al N. 16

Predilnica in česalnica za bom-

baž - Predilnica za »fiocco«

od št. 4 do št. 32. Mešana preja

iz konoplje in »fiocca« od št. 4

do št. 16

Manifattura Superfibro

(Tvornica umetnih vlaken)

CARMINATI

MILANO

VIA PIETRO VERRI, 4

FILATI DI LANA

DI CELLULOSA

PREJA IZ STANIČNE

VOLNE

SUPERFIBRO (Brevettati)

UMETNA VLAKNA

(zak. zajamčena)

Egidio & Pio Gavazzi

S. A. - D. D.

MILANO

CORSO MAGENTA, 48

Telef.: 80-151 - 80-152

Telegr.: Pioggia - Milano

Tessitura di seta, rayon, cotone

- Tutti i tessuti per ombrelli

- Tessuti per paracadute -

Fodere - Biancheria

Tkalnica za svilo, rajon, bom-

baž - Vsakršne tkanine za

dežnike - Tkanine za padala

Podloge - Perilo

Rappresentante a Lubiana

Zastopnik v Ljubljani

Alojz Dular - Tel. 2880

Da più di 25 anni - Že več ko 25 let

i Rimedi Heumann vengo-
no usati con mirabile suc-
cesso e con soddisfazione
dai consumatori. Fate anche
Voi una prova e doman-
date il listino presso la

se sredstva Heumann upo-
rabljajo s čudovitim uspe-
hom in v zadovoljstvo od-
jemalcev. Poskusite enkrat
tudi Vi in zahtevajte cenik
pri

S. A. Heumann

MILANO, Via Stilicone 39

SOCIETÀ ANONIMA FRATELLI FILA

Stabilimento di Pettinatura

Pettinatura Biella

in Genova-Fegino

Lavatura e Pettinatura

di fibre tessili

Stabilimento di Filatura in Cossato

(Vercelli)

Filatura e tintoria di lana

e fibre artificiali

Stabilimento di Tessitura in Coggiola

(Vercelli)

Tessitura di stoffe per uomo

e donna, alta novità

Magliificio Biellese - Biella

Maglieria intima - confe-

zioni di gran pregio

A. L. A. - Anonima

Lane Affini - Cossato

(Vercelli)

Filati fantasia per lavori

a mano ed a macchina

Česalnica volne

Cesalnica Biella v Genovi-

Fegino

Pranje in česanje tekstilnih

vlaken

Predilnica v Cossatu

(Vercelli)

Predilnica in barvarnica

volne in umetnih vlaken

Tkalnica v Coggioli

(Vercelli)

Tkalnica za moško in žensko

blago, zadnje novosti

Pletilnica Biellese-

Biella

Pleteno perilo - prvovrstni

izdelki

A. L. A. - Volnene

preje - Cossato

(Vercelli)

Modne preje za ročna

in strojna dela

Zapustila nas je za vedno po hudem
trpljenju naša nepozabna

NINCA PINTER

solastnica tvrdke Pinter & Lenard

Na zadnji poti jo pospremimo v petek,
dne 25. t. m. ob 15. uri, iz Zal, kapelica
sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Zagreb, Murska Sobota 23. sept. 1942.

FERDO;

obitelji: Pinter, Škerl, Lenard, Pogačnik, Gomboč, dr. Šnuderl